

Deney No:4

Transmisyon Hat Sisteminin İncelenmesi

A. Ön Hazırlık

Bir transmisyon hattında yansıtma katsayısı, duran dalga, rezonans frekansı kavramları hakkında bilgi edininiz.

B. Deneyin Amacı

- Bir darbenin ve bir dalganın yansımaz bir hat içinde yayılmasının gözlemlenmesi,
- Hat içindeki kayıpların başlıca etkilerinin gözlemlenmesi ve bu etkilerin faz-frekans bozulmalarıyla ilgisi,
- Hat boyunca gelen dalgayı absorbe eden özel bir empedansın varlığı (karakteristik empedans),
- Hat doğru sonlandırılmadığı zaman yansımanın oluştuğunu göstermek,
- Uygunsuz sonlandırma durumunda kısmi yansımanın gözlemlenmesi,
- Duran dalgaların, gelen ve yansıyan dalgaların toplamına eşit olduğunun belirlenmesi.

C. Deneyde Kullanılacak Elemanlar

Adet	Harf Olarak Karşılığı	Elemanlar
1	-	Transmisyon Hat Göstergesi
1	-	Sonlandırma Seti 2 adet 600R rezistans 1 adet 200R rezistans 1 adet 1k8 rezistans 2 adet kısa devre bağlantı elemanı

D. Deney Aşamaları

D1. Bir darbenin ve bir dalganın yansımatsız bir hat içinde yayılmasının gözlemlenmesi:

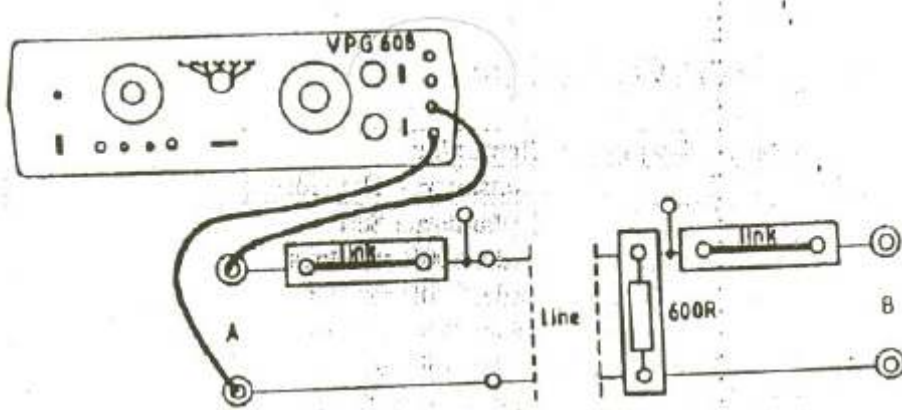
- Transmisyon hat göstergesini aşağıda belirtilen şekilde ayarlayınız:

Hold/run: run

Line length: 8L

Distributed attenuation: min

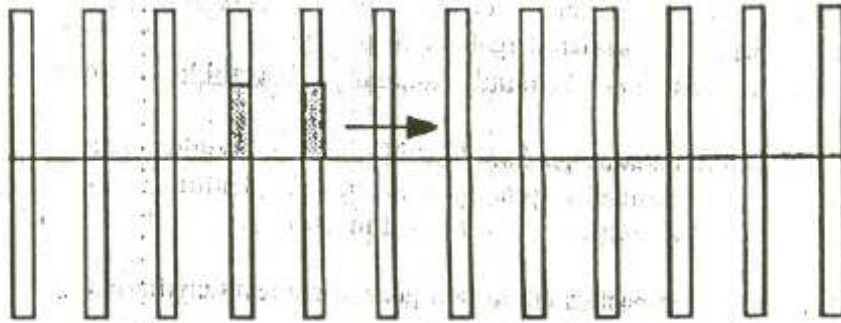
- Üretecin çıkış gerilimini 0 V'a, frekansını da 0.75 Hz'e ayarlayınız.
- Sistem elemanlarını Şekil 1'de belirtildiği gibi kurunuz.

Şekil-1

D.1.1. Darbe Propagasyonu

- Step input anahtarını ikinci kolonda ışık görülünceye dek, A'ya doğru basılı tutunuz ve bırakınız (Şekil 2). Hattın B ucunda darbeye ne olmuştur? Nedenini deney sonuçları kısmına yazınız.

Şekil-2

- Step input anahtarını B'ye doğru basılı tutarak darbe propagasyonunun yönünü ters çeviriniz. Bu durumda kaynak hat sonlandırması gibi davranacaktır.

D.1.2. Sinüs Dalga Propagasyonu

- Hat uzunluğunu $2L$ 'ye ayarlayınız.
- Kaynağın çıkış gerilimini, her bir kolonda tam ışık yüksekliği görülecek şekilde yükseltiniz.
- Hold butonunu aktif hale getiriniz. Yarım dalgaboyundan daha az bir dalga parçası gözlenecektir.
- Hold butonunu serbest bırakınız. Frekansı dereceli olarak 2 Hz'e kadar (1 Hz, 1.5 Hz, 2 Hz) artırınız.
- Anahtarı önceki gibi hold kısmında tutunuz; böylece bir tam dalgaboyu gözlenecektir.
- $\lambda \cdot f = v$ eşitliğini kullanarak gözlemlerinizi irdeleyiniz ve deney sonuçları kısmına yazınız.

D.2. Hat içindeki kayıpların başlıca etkilerinin gözlemlenmesi ve bu etkilerin faz-frekans bozulmalarıyla ilgisi

D.2.1. Sinüs dalgasının zayıflaması

- Kaynağın çıkış gerilimini, tam kolon genliğinde ilerleyen bir sinüs dalgası verecek şekilde arttırınız. Hat içindeki bütün noktalarda genliğin aynı kaldığına dikkat ediniz.
- Kademeli olarak zayıflatma kontrolünü maksimuma doğru arttırınız. İşaretin hat boyunca olan zayıflamasını gözleyiniz. Zayıflatmanın eksponansiyel karakteri, hat boyunca aynı uzaklıkla, genliğin 4 birimden 2 birime ve 2 birimden 1 birime düşmesiyle ortaya konmaktadır.

D.2.2. Zayıflatmanın bozulması

- Kaynağın frekansını azaltınız ve buna bağlı olarak zayıflatmanın azaldığını gözlemleyiniz.

D.3. Uygunsuz bir sonlandırma durumunda kısmi yansımanın gözlemlenmesi, uygunsuz sonlandırmaya sahip bir hatta duran dalganın gözlemlenmesi, duran dalgaların, gelen ve yansıyan dalgaların toplamına eşit olduğunun belirlenmesi.

- Transmisyon hat göstergesini aşağıda belirtilen şekilde ayarlayınız:
Hold/run: run
Line length: 8L
Distributed attenuation: min
- Fonksiyon üreticini aşağıdaki şekilde ayarlayınız:
Genlik: 0
Frekans: 1.5 Hz

D.3.1. Uygunsuzluk durumunda işaretin yansımaları

- Hattın B ucundaki sonlandırmayı kaldırınız ve tekrar A ucundan bir darbe gönderiniz. Gözleminizi deney sonuçları kısmına nedenini de açıklayarak yazınız.
- Hattın B ucuna kısa devre sonlandırma linkini takınız ve tekrar A ucundan bir darbe gönderiniz. Gözleminizi deney sonuçları kısmına nedenini de açıklayarak yazınız.

D.3.2. İleri ve geri yönde ilerleyen dalgaların süperpozisyonu

- 600 R sonlandırmayı B ucuna tekrar takınız. Step input A anahtarını kullanarak A'dan bir darbe gönderiniz ve hiç beklemeden step input B anahtarı ile B'den bir darbe gönderiniz. Ters yönde ilerleyen bu iki darbenin hat üzerinde karşılaşmaları esnasında gerilimlerin süperpoze olduğunu gözlemleyiniz.

D.3.3. Duran dalgalar

- Hat uzunluğunu 2L yapınız ve fonksiyon üreticinin çıkışını, yaklaşık olarak yarım skala genlikli ilerleyen bir dalga elde edene kadar arttırınız.
- B ucundaki sonlandırmayı kaldırınız ve duran dalgayı gözlemleyerek deney sonuçları kısmına çiziniz.

D.4. Duran dalgalar ve kısmi yansımalar

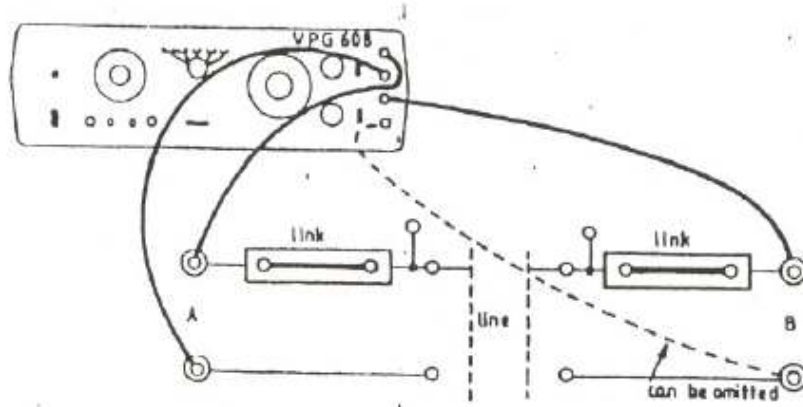
D.4.1. Uygunsuzluktan kaynaklanan duran dalga

- B ucuna 600R sonlandırmayı tekrar takınız ve transmisyon hat uzunluğunu L'ye ayarlayınız.

- Üreteç frekansını 2.5 Hz'e, genliği ise gösterge üzerindeki herbir kolonda 2 birim aşağıya 2 birim yukarıya olacak şekilde ayarlayınız.
- 600R sonlandırmayı kaldırınız ve bir duran dalga oluştuğunu gözleyiniz.
- 1k8 sonlandırma kullanınız. Duran dalganın azaldığını gözleyiniz. Duran dalganın minimum ve maksimum değerlerini deney sonuçları kısmında şekil üzerinde gösteriniz.
- 200R sonlandırma kullanınız. Duran dalganın minimum ve maksimum değerlerini deney sonuçları kısmında şekil üzerinde gösteriniz.

D.4.2. Gelen ve yansıyan dalgaların toplamı olarak duran dalga

- Sistemi Şekil 3'deki gibi kurunuz.
- Çıkışlardan biri 0V genliğine ayarlandığında diğer çıkışın hatta yansımasız bir dalga göndereceğini gözleyiniz.
- Çıkışlardan birini tepeden tepeye 4 V'a, diğerini de 2 V'a ayarlayınız. Üreteç çıkışlarından birinin fazını, phase ve lag lead kontrollerini kullanarak ayarlayınız ve fazdaki değişime bağlı olarak hat boyunca maksimum ve minimumlardaki kaymaları deney sonuçları kısmına not ediniz.

Şekil-3

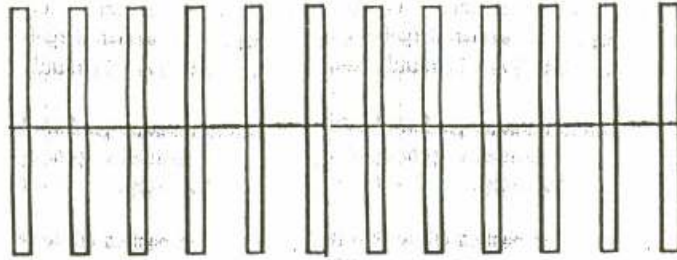
Deney Sonuçları:

D.1.1:

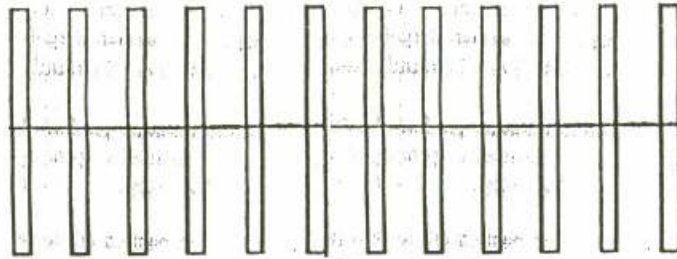
D.1.2:

D.3.1:

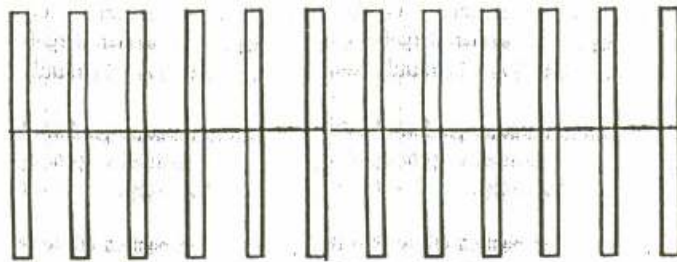
D.3.3:

D.4.1:

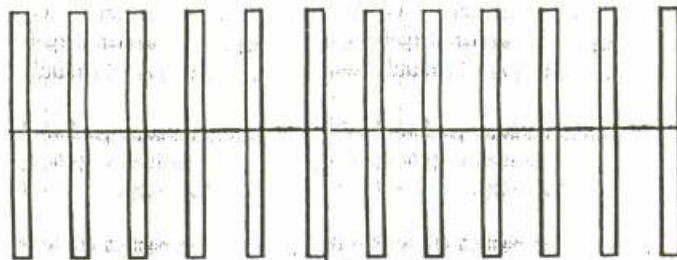

1k8 için

200R için

D.4.2:

Deney Sonuçlarının Deęerlendirilmesi:

Deney No:4

Tarih:

Öęrencinin

Adı-Soyadı:

Numarası:

İmza:

Adı-Soyadı:

Numarası:

İmza:

Adı-Soyadı:

Numarası:

İmza:

Arş. Görevlisinin

Adı-Soyadı:

Deęerlendirme:

İmza: